

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: L 23, 26 – 49

Text: L 23, 32-34

Spolu s ním byli vedeni na smrt ještě dva zločinci. Když přišli na místo, které se nazývá Lebka, ukřižovali jej i ty zločince, jednoho po jeho pravici a druhého po levici. Ježíš řekl: "Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co činí."

Slavíme Velký pátek. Nezní vám to zvláště? Není to divné, oslavovat smrt Božího Syna? Jenže při velkopáteční bohoslužbě nejde o nějaký vzpomínkový pietní akt nebo tryznu. Ježíšovu smrt si nepřipomínáme proto, abychom v sobě živili pocity lítosti, jak se hojně dělo ve středověku, nebo abychom se užírali křivdou, které se na Kristu dopustili jeho žalobci. Velkopáteční bohoslužba není oplakáváním Krista. Ježíš by nás stejně napomenul, tak jako napomenul plačící ženy, které nad ním nařikaly, když šel na popraviště. Tehdy se k nim obrátil a řekl: „Dcery jeruzalémské, nade mnou neplačte! Plačte nad sebou a nad svými dětmi.“ Proč to říká? Jsou zřejmě chvíle, kdy živí jsou na tom hůře, než mrtví a vzbuzují větší lítost než ti, kteří jdou na smrt.

Ježíš šel na smrt, ale věděl, co dělá. Zatímco ostatní ani sami nevěděli, co dělají. Proto Ježíš říká: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí“. Jistě přitom nemyslel jen na ty vojáky, kteří jeho tělo přitloukali na kříž. Jistě myslel i na ten přihlížející dav zvědavců, kteří se přišli jenom tak podívat a zase odejdou. Tehdy to ještě lidé nesledovali z pohodlí domova, jako dnes. Nesledovali něčí smrt z pohodlné pohovky v obýváku. Přišli přímo na místo, tam postáli a zase šli dál. Čteme, že „lid stál a díval se“. Ale nic nechápali. Lidé dodnes nic nechápou. Nevědí, co činí. Lid jen sedí a dívá se. Nebo spíš tupě zírá do monitorů, displejů a obrazovek. Jako bychom nebyli schopni domyslet důsledky svých vlastních činů stejně jako své nečinnosti. Ale tato nevědomost je smrtelná. Lidé nevědí, že svým jednáním si podepisují sami nad sebou rozsudek smrti. Když člověk křivkuje druhého, když se dopouští násilí, když podvádí, okrádá či obelhává, jakoby nevěděl, že každý podobný čin přispívá k tomu, že se stává normou lidského chování. A když člověk cizímu utrpení pouze lhostejně přihlíží, neví, že i tak přispívá ke zlu, protože se stává cynickým. Podobně jako rodiče, kteří když se hádají a nejsou schopni se domluvit, nevědí, co tím páchají v životě svých dětí. My opravdu nevíme, co činíme. Lidé, dezorientovaní v morálních hodnotách, nevěřící v Boží stvořitelský řád, chtějí sami určovat, co je dobré a zlé. Copak lidé nevědí, že svými činy jen rozmnožují zlo? Už žalmista se tak ptá: Což nevědí všichni, kdo páchají ničemností, kdo jedí můj lid, jako by jedli chleba, ti, kdo Hospodina nevzývají, že se jednou trást budou strachem? Lidé sledují, co se kolem děje, přihlížejí svému násilí a zlu a stále jim to nedochází. Vidí následky, ale nevidí příčiny. Nevidí souvislosti. Jsou jako ta hovádka. Nevědí, co činí.

Je tu na místě výčitka? Jak to, lidé, že nevíte, co činíte? Ježíš znal příčiny i důsledky lidských činů. On rozpoznal, odhalil, prohlédl lidské činy. A mohl ještě z kříže zoufale volat: Copak nevidíte, co činíte? Výčitka, která by však zcela jistě zůstala bez odezvy. My totiž opravdu nevíme, co činíme. Proto máme důvod plakat ne nad Ukřižovaným, ale nad tím, kdo křivkuje, tedy nad sebou a nad svými dětmi. Ježíš na kříži nelituje sebe. Jeho jímá lítost nad těmi, kteří se svojí tragickou nevědomostí podílejí na zlu ve světě. A tak namísto výčitky zní Ježíšova slova: Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co činí.

Vždyť my nerozumíme ani sami sobě, jak bychom mohli rozumět Bohu? Nevíme, co činíme, jak můžeme chápat, co učinil Bůh? Kristův kříž je pro nás bláznivá zvěst, jak to nazval apoštol Pavel. V kříži se všechno jakoby obrací naruby. Namísto úspěchu zánik. Ježíš se na kříži vzdává své moci, nechává své nepřátele zvítězit, sebe, jako vyslance Božího nechává zahubit. Učedníci mohou mít oprávněný dojem, že to Ježíš vzdal, že podlehl nátlaku zla, že se měl víc bránit. Oni opravdu věřili, že je Mesiáš, ale tímto je zklamal. A Petr se jej u ohně zřiká možná proto, že v trpícím Ježíši nepoznává svého Mesiáše, to přece není on, ten mocný a uzdravující Pán. Ano, možná jsem s ním chodil, ale to je minulost. Dopadlo to jinak, než jsem si představoval. Věřil jsem, že Pán Bůh je ten, kdo vždycky jen pomáhá. Byla to krásná víra, ale mylná. I Jidáš byl Ježíšem zklamán. Čekal od něj něco jiného. Přitom Jidáš sám měl za to, že naopak Ježíš zradil zélótskou myšlenku boje proti římské moci. Nikdo, nikdo ani z jeho nejbližších nechápe, jak může Ježíš takto jednat. Nechat se ukřižovat, když v lidech kolem sebe vzbudil tolik nadějí. Učedníci to nechápou. Nevědí, co činí Ježíš. Nevědí, co činí sami. Otče, odpusť jim.

S Ježíšem visí na kříži dva zločinci. Jeden z těch zločinců, se mu rouhal: "To jsi Mesiáš? Zachraň sebe i nás!" Mějme s tímto zločincem soucit. Vždyť reprezentuje i nás. Byl to sice zločinec, ale nebyl to žádný bezbožník. Čekal, že od Boha přijde Mesiáš, který má lidi zachránit, spasit, že má mít moc. Věřil v Boha, který má moc. Věřil v Boha Otce všemohoucího. Tak jako my. Pro takového Boha přece není nic nemožné.

Jestliže nyní Ježíš nesestoupí z kříže, pak to znamená jen dvojí – buď není Bůh všemohoucí, nebo nechce naše dobro. Pak to ovšem není Bůh, v kterého bychom chtěli věřit. A proto tolik lidí nevěří v Boha. Protože jim to nejde dohromady. Je-li Bůh všemohoucí a zároveň dobrý, proč ještě existuje na světě zlo? Proč musí lidé trpět? Lidé nevědí, co Bůh činí, když upřednostňuje raději cestu utrpení. Mají představu mocného Boha, který jim dá ze všech nebezpečností šťastně vyváznout. A když Bůh tuto jejich představu nenaplní, tak jsou v krizi víry, a nakonec s vírou končí.

Vězeňští kaplani potvrzují, že jen malé procento vězňů má nějaké větší pocity viny. Většinou se cítí ukřivdění. Že trest je příliš vysoký, že podmínky jsou nelidské, že druzí jsou ještě horší a těm to prochází atd. A že se dostali do vězení, za to může soudce, vyšetřovatel, špatný advokát, a jestliže i oni, pak maximálně tak, že si měli při páchání trestné činnosti dávat větší pozor. A když se setkají s farářem, tak ho prosí: „Přimluvte se za mě u Pána Boha, abych se odsud co nejrychleji dostal pryč.“ Ale prosit za odpuštění hříchů? K čemu je to, prosím vás, dobré? Hlavně, abych už byl na svobodě. Lidé nevědí, co učinili, ani co činí, ani co mohou činit. Ale my venku nejsme o moc jiní, než ti vězňové v kriminále. I my chceme od Pána Boha hlavně pomoc v nouzi a ne odpuštění.

Druhý zločinec, který visel na dalším kříži vedle Ježíše, mluvil jinak než ten první. „My jsme odsouzeni spravedlivě. Dostáváme zaslouženou odplatu. Ale on nic zlého neudělal.“ A obrátil se na Ježíše a řekl: „Pamatuj na mě, až přijdeš do svého království.“ V čem je tu rozdíl? V čem se tento člověk liší od toho prvního trestance? Ve třech bodech: 1) On nevidí ve svém utrpení křivdu, ale spravedlnost. „My jsme odsouzeni spravedlivě.“ 2) Trpící Mesiáš pro něj není zklamáním ani neznamená zhroucení víry. Naopak, jestliže ten, který nic zlého neudělal, přesto dovede tiše trpět, pak to musí být Mesiáš. 3) On chápe, že víc než záchrana před smrtí je podíl na Božím království. Nechce sestoupit z kříže, ale touží, aby na něj Ježíš pamatoval ve svém království. A tak v tom nejtěžším utrpení poznává tento ukřižovaný zločinec v Ježíši Mesiáše. Víra tohoto zločince je opravdovější než toho, který věřil v mocného, všemohoucího Boha, ale nedokázal věřit v Boha trpícího.

Bůh i nás někdy přivádí na kříž, abychom trpěli s Kristem a tak jej poznali. Přihlízející dav přišel a zase odešel. Možná, kdyby toho kajícího zločince při činu nechytli a neukřižovali, tak by se možná také přišel na křižování jen tak podívat. A spolu se zástupem by zase od Ježíše odešel. A své hříšné tajemství by si zase odnesl s sebou, a vlastně jako by se nic nestalo. Tady přikovaný na kříži už od Krista odejít nemohl. A to bylo jeho jediné štěstí. Kříž se mu stal záchranou. Bez něj by Ježíše nepoznal a nebyl by s Kristem ještě dnes v ráji.

Člověk si v životě kolikrát říká, mám já to ale kříž. Proč trpím a nemůžu s tím nic dělat? Možná je to proto, abys nemohl od Krista spokojeně odejít jako tisíce jiných. On jistě má moc ti tvůj kříž odejmout. Ale nechce tě tak ztratit. Nechce, abys odešel s těmi, kteří mají tu svobodu odmítnout s Kristem trpět. Jestliže ty trpíš, trpíš s Kristem. A to je zřejmě cennější než žít bez Krista. Jistě může někdo namítnout, že i ten zástup neodsouzených k utrpení mohl v Krista uvěřit, vždyť odcházejí z Golgoty bijíce se do prsou. Že prožili jakýsi šok, který jimi otrásl a může je vyburcovat k víře. Že jsou šokováni lidskou krutostí a utrpením nevinných. Že to s nimi nějak hnulo. Ale nebuďme naivní. Víme, jako to chodí. Zítřka už nebudou o ničem vědět. Zítřka už budou zase mluvit o zdražování, o pandemii a omezení volného pohybu, o zavřených obchodech, o politice, a proč s tím nikdo nic neudělá. Zase nebudou vědět, co činí. Otče, odpusť jim. Otče, odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim viníkům.

Modlitba: *Pane Ježíši, ty jsi sám na sobě zjevil trpícího Boha. Děkujeme ti, že ani nám nenabízíš lacinou úlevu, ale raději trpíš spolu s námi, a to je víc. I když to nechápeme, prosíme, posilni naši víru a důvěru v tebe. Amen.*

Přímlovná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, zemřel jsi za každého člověka. I my se u tebe přimlouváme za každého z nás. Zemřel jsi ty, kteří v tebe uvěř. Prosíme za církev, za její jednotu v různosti, prosíme za služebníky slova a svátostí. Prosíme za nové studenty bobosloví. Modlíme se za všechny církevní pracovníky ve všech oblastech sborového života.*

Pane, tvoje obět' na kříži má platnost pro celý svět. Prosíme za světová náboženství, která tě vnímají jinak než my. Přimlouváme se především za Boží lid Izrael, za mírové soužití v jejich zemi, za pokoj pro Jeruzalém.

Pane, ty jsi zemřel i za lidi, kteří se pokládají nevěřící. Prosíme, dej se jim poznat jako jejich Spasitel a Pán, který se pro ně obětoval. Prosíme za ty, kterým pohled k tobě zastírájí všelijaké předsudky, nepochopení, nejasnosti. Modlíme se za ty, kterým nebylo dopřáno poznat víru ve vlastní rodině.

Pane, ty jsi trpěl za všechny trpící a nemocné. Prosíme, pomoz jim nést jejich kříž. Prosíme za všechny upoutané na lůžko nebo na invalidní vozík. Prosíme o sílu nejen pro ně, ale i pro ty, kdo se o ně starají. Modlíme se za pracovníky Diakonie, charity a dalších sociálních a zdravotnických služeb.

Pane, ty jsi položil život za chudé i bohaté, za nemocné i mocné, za vzdělané i za duchem chudé. Prosíme, dej, ať nikdo nepohrdá zvěstí o kříži, ale se tato zvěst' stane všemu světu evangeliem, radostnou zprávou, z níž čerpáme naději. Amen.